

Kadernota 2022-2025

Gemeente Dijk en Waard

Juni 2021

Inleiding

Voor u ligt de eerste kadernota van de gemeente Dijk en Waard. Een bijzonder document, want het geeft een eerste schets wat er financieel gebeurt als de gemeenten Langedijk en Heerhugowaard samengaan. In de programmabegroting 2022-2025 wordt dit nader uitgewerkt. Deze programmabegroting wordt niet meer door de huidige gemeenteraden vastgesteld. De fusieraad, waarin beide raden vertegenwoordigd zijn, wordt wel betrokken bij de totstandkoming van de concept begroting.

In deze kadernota wordt het meerjarig financieel perspectief 2022-2025 geschetst. Het vertrekpunt is de vastgestelde secundaire begrotingen van de gemeenten Langedijk en Heerhugowaard. Dit is aangevuld met recente ontwikkelingen zoals de hoogte van de algemene uitkering en nu bekende autonome ontwikkelingen. Een aantal ontwikkelingen konden ten tijde van het opstellen van de kadernota nog niet financieel vertaald worden. Deze zijn opgenomen als pro memorie posten (PM posten). Bij de begroting 2022 volgt de financiële vertaling van deze posten. Dit betreft o.a. de effecten van de harmonisatie van de leges- en belastingverordeningen.

Om de nieuwe raad ruimte te geven voor nieuw beleid worden in deze eerste kadernota en de programmabegroting 2022-2025 geen voorstellen voor nieuw beleid gedaan. Ook de harmonisatie van beleid zal in 2022 nog de nodige inspanning vragen. Daarnaast hebben autonome ontwikkelingen effect op de financiële ruimte op de begroting. Om deze redenen wordt terughoudendheid met betrekking tot voorstellen voor nieuw beleid geadviseerd.

In de kadernota worden op hoofdlijnen de ontwikkelingen geschetst rondom harmonisatie, wijzigingen in wet- en regelgeving en organisatieontwikkelingen die de komende periode spelen. Ten behoeve van de nieuwe raad wordt de impact van deze en eventuele andere ontwikkelingen ambtelijk uitgewerkt. Deze uitwerking wordt gelijktijdig met de concept programmabegroting aangeboden aan de raad van Dijk en Waard. Er wordt gestreefd naar het vaststellen van de begroting door de raad van de gemeente Dijk en Waard in januari 2022, doch uiterlijk 15 april¹.

In de financiële verordening die de raad van Dijk en Waard begin 2022 gaat vaststellen wordt vastgelegd welke uitgangspunten voortaan gaan gelden voor begroten en verantwoorden.

¹ In de wet Arhi is formeel niet geregeld wanneer de begroting uiterlijk door de raad vastgesteld dient te worden. Het is echter gewenst dat de periode waarin uitgaven gedaan (moeten) worden zonder dat daar een vastgestelde begroting aan ten grondslag ligt, zo kort mogelijk is. Daarom wordt geadviseerd, de eerste begroting vóór 15 april vast te stellen.

Inhoudsopgave

Inhoud

Inleiding	2
Inhoudsopgave.....	3
1 Dijk en Waard in wording	4
2 Meerjarenperspectief 2022-2025	5
2.1 Inleiding	5
2.2 Ontwikkeling gemeentefonds	5
2.3 Meerjarenperspectief 2022-2025.....	6
3 Ontwikkelingen	10
3.1 Inleiding	10
3.2 Bestuurlijke fusie	10
3.3 Ontwikkelingen.....	11
Bijlage programma-indeling	15

1 Dijk en Waard in wording

Aanleiding

De gemeenten hebben uitgesproken wat voor hen het beoogd resultaat is van de bestuurlijke fusie. In het herindelingsadvies richten zij zich op drie (hoofd)doelstellingen:

1. Het verhogen van de kwaliteit. De nieuwe gemeente kent meer functies, biedt meer perspectief aan werknemers en genereert meer strategisch vermogen.
2. Het verlagen van de kwetsbaarheid. De WLH is ontstaan vanuit twee gemeentelijke organisaties die beide (te) 'krap in het jasje' zaten, zodat hierin moest worden geïnvesteerd. Ook bij de start van Dijk en Waard zijn investeringen nodig om de kwetsbaarheid van de nieuwe gemeente te verlagen.
3. Het versterken van de positie in de regio. De nieuwe gemeente is in grootte een gelijkwaardige partner voor belangrijke omliggende gemeenten zoals Alkmaar en Schagen. Bovendien is de verwachting dat met een gezamenlijke inzet, de getalsmatige kracht (inwonersaantal, financiën) de invloed doet toenemen. Door de bestuurlijke fusie kunnen regionale ontwikkelingen op strategisch niveau naar de nieuwe gemeente worden vertaald en kunnen andersom gemeentelijke belangen naar voren worden gebracht op het nationale en regionale niveau.

Op orde brengen van de organisatie voor de volgende stap

Op 1 januari 2022 is er voldoende basis om van start te gaan in de nieuwe gemeente Dijk en Waard. Het vergt na deze datum nog veel inspanning om op het gewenste niveau te komen. Niet alleen zijn kostenbeheersing, kwetsbaarheidsvermindering en kwaliteitsverbetering nodig, maar ook een opwaardering van de strategische beleids capaciteit van de gemeente, de ontwikkelcapaciteit, het innovatievermogen en de positie in de regio.

Bestuurlijke fusie

Onderdeel van een bestuurlijke fusie is het harmoniseren van beleid. Dit vergt naast het reguliere werk ook in 2022 en 2023 extra inspanning. De organisatie is in 2022 e.v. nog in het proces om ingericht te zijn op het bedienen van 85.000+ inwoners. Dit wordt uitgewerkt in een doorontwikkelplan. De organisatieontwikkeling zal frictiekosten met zich meebrengen. In het derde kwartaal 2021 worden de raden hier nader over geïnformeerd.

2 Meerjarenperspectief 2022-2025

2.1 Inleiding

De primaire begrotingen 2021 van Langedijk en Heerhugowaard lieten een structureel tekort zien. Om deze reden zijn er extra maatregelen genomen om beide begrotingen 2021 structureel in evenwicht te krijgen. Deze “miljoenenjacht” resulteerde zowel voor Langedijk als voor Heerhugowaard in een structureel sluitende secundaire begroting 2021. Deze secundaire begrotingen 2021 voor beide gemeenten is het vertrekpunt van deze kadernota 2022-2025. Voorgesteld wordt bij het opstellen van de eerste programmabegroting Dijk en Waard de standaard programma-indeling van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) toe te passen. In de bijlage van deze kadernota is de programma-indeling inclusief toelichting op basis van het BBV opgenomen.

In paragraaf 2.2 zijn toekomstige ontwikkelingen m.b.t. het gemeentefonds opgenomen. In paragraaf 2.3 is het meerjarenperspectief opgenomen. Het meerjarenperspectief bestaat normaliter uit autonome ontwikkelingen en beleidskeuzes. Zoals toegelicht in de inleiding zijn in deze kadernota geen beleidskeuzes opgenomen. In hoofdstuk 3 worden wel een aantal ontwikkelingen op hoofdlijnen toegelicht.

2.2 Ontwikkeling gemeentefonds

Afspraken tussen Rijk en VNG 2022 compensatie tekorten Jeugdzorg

In het Bestuurlijk Overleg van 2 juni jl. hebben het kabinet en de VNG de uitspraak van de Commissie van Wijzen besproken. Een van de afspraken is dat het Rijk een bedrag van € 1,314 miljard voor het jaar 2022 in de Miljoenennota 2022 verwerkt. Dit bedrag bestaat uit de compensatie van 1,9 miljard verminderd met reeds toegezegde bedragen en maatregelen ad 0,6 mln.

In de septembercirculaire 2021, na het verschijnen van de Miljoenennota 2022, zal bekend worden wat de extra bijdrage van de 1,314 miljard zal zijn voor de gemeente Dijk en Waard. Op basis van de eerdere toezegging voor 2022 van € 300 miljoen is in Langedijk en Heerhugowaard rekening gehouden met respectievelijk € 433.000 en € 1,2 miljoen in het meerjarenperspectief in de begrotingen 2021.

Omdat de middelen vooralsnog alleen voor het jaar 2022 zijn toegekend, blijft de vraag bestaan hoe om te gaan met het meerjarig perspectief bij het opstellen van de begroting 2022. De VNG heeft laten weten dat zij zich gaan inspannen dat gemeenten nog voor 1 juli 2021 duidelijkheid krijgen hoe gemeenten hiermee om mogen gaan, zodat gemeenten hier rekening mee kunnen houden in hun reguliere begrotingsproces. Op korte termijn zullen hierover nadere gesprekken worden gevoerd

Met het ministerie van BZK en IPO. Doel is om gezamenlijk te komen tot een pragmatische oplossing tot aan het moment dat een nieuw regeerakkoord definitief uitsluitend geeft over het structurele financiële

perspectief. Hierbij dient rekening gehouden te worden met een pakket van besparende maatregelen waarover Rijk en VNG het eens zijn geworden. Daarnaast worden nog nadere afspraken gemaakt over maatregelen waarover nu geen overeenstemming is bereikt. Zie de toelichting bij 3.3 Ontwikkelingen – Sociaal domein – Financiële beheersbaarheid Sociaal Domein elders in dit document.

Nieuw verdeelstelsel

De fondsbeheerders hebben op 2 februari 2021 de voorlopige resultaten van het nieuwe verdeelstelsel bekend gemaakt. 200 gemeenten gingen er vooruit, 150 gemeenten op achteruit. Tegelijk is de Raad voor het Openbaar Bestuur om advies gevraagd. Die heeft 26 maart 2021 een tussenbericht met kritische vragen en opmerkingen uitgebracht. Het ging onder andere over de uitlegbaarheid van de herverdeeeffecten, met name in het sociaal domein. Dat was voor de fondsbeheerders aanleiding het voorstel opnieuw te bezien. Na ontvangst en weging van het

definitieve advies van de Raad voor het Openbaar Bestuur start de VNG-consultatie bij gemeenten. Een nieuw kabinet zal een besluit moeten nemen over het nieuwe verdeelstelsel. Inwerkingtreding is voorzien per 1 januari 2023 en de publicatie van de definitieve resultaten is uiterlijk in de meicirculaire 2022. De raad zal tijdig worden geïnformeerd over de effecten van het nieuwe verdeelstelsel voor de gemeente Dijk en Waard.

2.3 Meerjarenperspectief 2022-2025

In tabel 1 is het begrotingssaldo opgenomen vóór de verwerking van de effecten van deze kadernota. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele ontwikkelingen, waaronder het structurele begrotingssaldo o.b.v. de secundaire begrotingen 2021 en de incidentele posten uit de programmabegrotingen 2021.

Tabel 1 begrotingssaldo vóór de kadernota

Nr. (+/+ = voordeel en -/- is nadeel (bedragen x € 1.000))	2022	2023	2024	2025
Begrotingssaldo				
I Structureel begrotingssaldo secundaire begroting 2021 gemeente Heerhugowaard	2.329	3.133	4.034	4.034
II Structureel begrotingssaldo secundaire begroting 2021 gemeente Langedijk	1.308	957	1.418	618
III Gezamenlijk structureel begrotingssaldo Kadernota 2022-2025 (I+II)	3.637	4.090	5.452	4.652
IV Incidentele mutaties (o.a. voorgaande P&C producten) gemeente Heerhugowaard	-82	0	0	0
V Incidentele mutaties (o.a. voorgaande P&C producten) gemeente Langedijk	-730	-975	-800	0
VI Gezamenlijke incidentele mutaties Kadernota 2022-2025 (IV + V)	-812	-975	-800	0
VII Gezamenlijk begrotingssaldo (structureel + incidenteel) vóór Kadernota 2022-2025 (III + VI)	2.825	3.115	4.652	4.652

In tabel 2 zijn de mutaties opgenomen resulterend in een saldo ná de kadernota. De mutaties worden hierna toegelicht. Een aantal ontwikkelingen konden ten tijde van het opstellen van de kadernota nog niet financieel vertaald worden. Deze zijn opgenomen als pro memorie posten (PM posten). Bij de begroting 2022 volgt de financiële vertaling van de posten.

In het meerjarenperspectief is een onderdeel “effecten bestuurlijke fusie” opgenomen. Hierin staan de harmonisaties die mogelijk een effect hebben op de programmabegroting. Vooral nog zijn deze opgenomen als PM posten.

Het meerjarenperspectief 2022-2025 sluit structureel met een positief saldo van € 5,7 mln in 2022 aflopend naar € 4 mln in 2025. Dit betreft een eerste beeld, omdat een aantal ontwikkelingen pas bij de begroting financieel vertaald worden.

Tabel 2 Mutaties kadernota

VII Gezamenlijk begrotingssaldo (structureel + incidenteel) vóór Kadernota 2022-2025 (III + VI)	2.825	3.115	4.652	4.652
Structurele mutaties Kadernota 2022-2025				
<i>Autonome ontwikkelingen (externe factoren)</i>				
1 Algemene uitkering: meicirculaire 2021	2.599	1.358	453	1
2 Indexering bedragen OZB	-203	-196	-196	-196
3 Actualiseren bijdrage gemeenschappelijke regelingen	-357	-367	-387	-379
4 Extra opbrengsten verhuur openbaar groen	35	35	35	35
5 CAO akkoord	pm	pm	pm	pm
<i>Autonome ontwikkelingen (college- en/of raadsbesluiten)</i>				
Tijdelijke uitbreiding onderwijshuisvesting Het Baken + 1e inrichting Het Baken en de Phoenix 6 (RB nr. 11 van 15 december 2020 gemeente Langedijk)	-56	-55	-54	-53
Effecten bestuurlijke fusie				
7 Leges- en belastingverordeningen (o.a. rioolheffing, OZB, lijkbezorgingsrechten en afvalstoffenheffing)	pm	pm	pm	pm
8 Besluit kwijtscheldingen	pm	pm	pm	pm
9 Nota activabeleid	pm	pm	pm	pm
10 Nota reserves en voorzieningen	pm	pm	pm	pm
VIII Totale structurele mutaties	2.018	775	-149	-592
Incidentele mutaties Kadernota 2022-2025				
<i>Autonome ontwikkelingen (externe factoren)</i>				
11 Algemene uitkering: arhi-gelden	-	-	-	-
<i>Autonome ontwikkelingen (college- en/of raadsbesluiten)</i>				
12 Financiën deelproject start Dijk & Waard (RB2021023 gemeente Heerhugowaard)	-	-	-	-
IX Totale incidentele mutaties	-	-	-	-
X Structurele begrotingssaldo na Kadernota 2022-2025 (III-VIII)	5.655	4.865	5.303	4.060
XI Begrotingssaldo (structureel + incidenteel) na Kadernota 2022-2025 (VII+VIII+IX)	4.843	3.890	4.503	4.060

Structurele autonome ontwikkelingen (externe factoren)

Nr. 1 Algemene uitkering: meicirculaire 2021

De meicirculaire 2021 is zoals aangekondigd op 31 mei 2021 verschenen. Ten opzichte van de mei- en septembercirculaire 2020 vertoont de ontwikkeling van de algemene uitkering een positief beeld.

Het (aflopend) voordeel ten opzichte van de stand in de (secundaire) begroting 2021 opgenomen algemene uitkering gemeentefonds, kan verklaard worden door een aantal factoren, die hieronder toegelicht worden. Het gaat hierbij niet om financiële effecten als gevolg van taakmutaties en mutaties van decentralisatie- en integratie-uitkeringen, omdat deze in principe bedoeld zijn om extra lasten van de bij gemeenten ondergebrachte taken te kunnen bekostigen (budgettair neutraal).

In onderstaande tabel wordt weergegeven uit welke componenten de ontwikkelingen algemene uitkeringen 2022-2025 bestaan:

Ontwikkeling algemene uitkering 2022 - 2025 bestaat uit:	2022	2023	2024	2025
Accresontwikkeling (structureel, cumulatief t.o.v. septembercirculaire)	-535	-1.064	-1.525	-1.682
Nominale ontwikkeling (verleggen basisjaar)	1.605	1.586	1.586	1.585
Nominale ontwikkeling vanaf 2023	-	-755	-1.208	-1.434
Ontwikkeling uitkeringsbasis	1.682	1.736	1.737	1.631
Afrondingen	-153	-143	-136	-99
Totaal	2.599	1.358	453	-

Toelichting

Ontwikkeling van de uitkeringsbasis

Bij het begrip ontwikkeling van de uitkeringsbasis praten we over de mutaties van de landelijke aantallen inwoners, woonruimten, leerlingen, uitkeringsgerechtigden, WOZ-waarden enzovoort. In de veronderstelling dat het te verdelen bedrag niet toeneemt als de hoeveelheid (Q) stijgt, dan zal per maatstaf het maatstafgewicht (P) evenredig moeten dalen. Dat is een ingewikkelde methode en daarom wordt gekozen voor een eenvoudiger oplossing, in casu, de daling van de uitkeringsfactor. Voor 2022 en verder gaat het voornamelijk om de actualisatie van de verdeelmaatstaf bijstandsonvangers. In deze circulaire is er sprake van een sterke daling ten opzichte van de stand september 2020. Het effect van de corona-pandemie is minder groot dan gedacht. Dit leidt tot een stijging van de uitkeringsfactor.

Accessen

De voeding van het gemeentefonds als gevolg van de methode 'samen de trap op en samen de trap af' wordt het accres genoemd. De accessen 2020 en 2021 zijn vastgeklikt op het niveau van de meicirculaire 2020 ter waarde van respectievelijk € 1.240 en € 1.030 miljoen op macroniveau. Dit om rust en stabiliteit te creëren tijdens de corona-pandemie. Er vindt dus geen afrekening plaats.

Anders dan in de septembercirculaire 2020 zijn deze keer de accessen vanaf 2022 bijgewerkt. Deze vallen voor Heerhugowaard en Langedijk samen voor alle jaren negatief uit. Dit is het gevolg van een lagere loon- en prijsontwikkeling dan tot nu toe aangenomen. Op macroniveau is dit:

2022: - € 126,5 miljoen

2023: - € 127,4 miljoen

2024: - € 111,3 miljoen

2025: - € 30,7 miljoen

De bedragen zijn structureel en cumuleren dus. Voor de gemeente Dijk en Waard betreft dit € -535.000 in 2022 oplopend naar € -1.682.000 in 2025.

In alle jaren zijn de lagere accessen volgens de circulaire het gevolg van lagere loon- en prijsontwikkeling dan tot nu toe aangenomen. Vanaf 2023 is het accres neerwaarts bijgesteld als gevolg van lagere rentelasten en lagere EU-afdrachten. Dit alles leidt tot een cumulatieve verlaging van de uitkeringsfactor.

Nr. 2 OZB gemeentelijke objecten

De oorzaak van de hogere OZB lasten is dat de lastenbudgetten de afgelopen jaren niet trendmatig verhoogd zijn of doordat gemeentelijke objecten een andere grondslag krijgen. Beide aanpassingen zijn wel meegenomen bij de inkomsten uit OZB.

Nr. 3 Actualiseren bijdrage gemeenschappelijke regelingen

De bijdragen van gemeenten aan de gemeenschappelijke regelingen worden met deze mutatie aangepast aan de vermelde bijdragen in de begrotingen 2022 van de gemeenschappelijke regelingen.

Nr. 4 Extra opbrengsten verhuur openbaar groen

Vanaf 2020 zijn er opbrengsten uit verhuur openbaar groen (in de meeste gevallen) voor 5 jaar vooruit ontvangen. Deze opbrengsten zullen over een periode van 5 jaar in de exploitatie opgenomen worden. In de kadernota 2022-2025 worden deze opbrengsten structureel verwerkt.

Nr. 5 Cao akkoord

De loonsom is voor 2022 en verder ca. € 44 mln. De effecten van de nieuwe Cao zijn momenteel nog niet bekend, dus vandaar dat hiervoor een pm post is opgenomen. Zodra de nieuwe Cao vastgesteld is wordt deze loonstijging verwerkt in de begroting van Dijk en Waard.

Structurele autonome ontwikkelingen (college- en/of raadsbesluiten)

Nr. 6 Tijdelijke uitbreiding onderwijshuisvesting Het Baken + 1e inrichting Het Baken en de Phoenix

Naar aanleiding van het raadsvoorstel 'Spoedaanvraag Tijdelijke Uitbreiding onderwijshuisvesting Het Baken + 1e inrichting Het Baken en De Phoenix' van 15 december 2020 is er besloten om structureel een budget beschikbaar te stellen voor de 1e inrichting van Het Baken en de Phoenix.

Nr. 7 t/m 10 Effecten Bestuurlijke fusie

De effecten van de harmonisatie van de verordeningen (leges en belastingverordeningen (o.a. rioolheffing, OZB, lijkbezorgingsrechten en afvalstoffenheffing), besluit kwijtscheldingsregels en de nota's activabeleid en reserves en voorzieningen zijn momenteel nog niet bekend. In deze kadernota zijn deze als pm posten opgenomen en in de begroting 2022 volgt de financiële vertaling van deze posten.

Incidentele autonome ontwikkelingen (externe factoren)

Nr. 11 Algemene uitkering: arhi-gelden

De samenvoeging van de gemeenten brengt extra kosten met zich mee waarvoor het Rijk via de zogenoemde arhi-gelden extra middelen beschikbaar stelt via het gemeentefonds. In 2022 gaat het om een bedrag van € 2,486 mln, in 2023 t/m 2025 om een bedrag van € 1,243 mln per jaar. Tegenover de baten staan lasten voor fusie waardoor er per saldo geen effect is op het gepresenteerde begrotingssaldo.

Incidentele autonome ontwikkelingen (college- en/of raadsbesluiten)

Nr. 12 Financiën deelproject start Dijk en Waard

Het deelproject Start Dijk en Waard maakt onderdeel uit van het project Bestuurlijke Fusie, en richt zich op de organisatie van de festiviteiten rond de aanstaande bestuurlijke fusie en daarmee de start van de nieuwe gemeente Dijk en Waard. Het project is onderverdeeld in twee onderdelen: Participatie en Promotie. Om uitvoering te geven aan deze onderdelen is door de raad een totaal budget van € 430.000 voor de jaren 2021 en 2022 beschikbaar gesteld. Voor 2022 worden de lasten van € 215.000 gedekt uit de algemene reserve van de gemeente Dijk en Waard. Per saldo heeft dit daarom geen effect op het begrotingssaldo. (RB2021023).

3 Ontwikkelingen

3.1 Inleiding

Om de nieuwe raad ruimte te geven voor nieuw beleid worden in deze eerste kadernota en de programmabegroting 2022-2025 geen voorstellen voor nieuw beleid gedaan. Daarnaast zal het meerjarenperspectief nog wijzigingen bij de begroting als gevolg van het invullen van de PM posten. In dit hoofdstuk worden wel enkele ontwikkelingen geschetst die in 2022 e.v. gaan spelen en van invloed kunnen worden op de begroting.

3.2 Bestuurlijke fusie

Het project Fusie Dijk en Waard

Het project Fusie Dijk en Waard bestaat uit vier deelprojecten: Strategie en Visie, Start Dijk en Waard, Harmonisatie gemeentelijke voorschriften en Lobby. Alle deelprojecten zijn erop gericht de start van de nieuwe gemeente Dijk en Waard mogelijk te maken. Het project Fusie Dijk en Waard is echter nog niet afgerond bij de start van de nieuwe gemeente. Het deelproject Harmonisatie van gemeentelijke voorschriften loopt door na de fusie. Voor de fusie zullen de ongeveer 50 belangrijkste gemeentelijke voorschriften zijn geharmoniseerd. Er moeten nog zeker 400 gemeentelijke voorschriften geharmoniseerd worden na de fusie. Hiervoor is overigens nog tot 31 december 2023 de tijd.

In het eerste half jaar van 2022 dient de vertegenwoordiging van de gemeente Dijk en Waard in de Gemeenschappelijke Regelingen geregeld te worden en de teksten van de GR'en te worden aangepast op de nieuwe situatie.

Ook de ondersteunende bedrijfsvoering moet geharmoniseerd te worden. Ook hier geldt dat de belangrijkste ict-systemen op de fusiedatum klaar zijn voor de nieuwe gemeente, maar dat het harmonisatietraject doorloopt na de fusie.

Tot slot worden de voorbereidingen getroffen om alle gemeentelijke uitingen te vervangen. Een deel van de aanpassingen kan pas plaatsvinden na de formele start van de gemeente Dijk en Waard in 2022.

Op weg naar een gemeentelijke organisatie

Per 1 januari 2022 is onze doelstelling een gemeentelijke organisatie die goede dienstverlening aan 85.000 inwoners, de ondernemers en maatschappelijke organisaties van Dijk en Waard kan verlenen. Hiervoor wordt een organisatie doorontwikkelplan opgesteld, waarin de verbinding wordt gelegd tussen cultuur, structuur, formatie, het bijbehorende sturingsconcept inclusief leiderschap, het bedrijfsvoeringconcept en het verankeren van het strategische vermogen binnen de organisatie. Daarnaast is er een verdere verfijning en aanpassing van de huidige structuur en formatie nodig op basis van voortschrijdend inzicht. De uitrol/implementatie van de organisatieontwikkeling (het doorontwikkelplan) start in 2022 en loopt door in 2023 en 2024.

3.3 Ontwikkelingen

Dienstverlening

Visie dienstverlening

De visie Dienstverlening wordt in 2021 door het college vastgesteld en vervolgens vertaald naar een uitvoeringsplan (2022 en verder). De visie biedt een leidraad voor de doorontwikkeling van de dienstverlening Dijk en Waard. De gemeente wil toegankelijk en gastvrij zijn voor haar inwoner en ondernemers zodat iedereen mee kan doen. Maatwerk draagt hier aan bij. De visie vraagt zowel een digitale als professionele ontwikkeling van de organisatie.

Informatiebeveiliging

Gelet op de ontwikkelingen ten aanzien van het dreigingsniveau, waarvan de urgentie en impact niet eerder konden worden voorzien, is een verhoogde digitale weerbaarheid benodigd. Als wij hier geen beheersmaatregelen voor inrichten en de digitale beveiliging niet voldoende borgen is er een grote kans op toename van het aantal, en de ernst van, incidenten.

Daarnaast neemt de kwetsbaarheid toe door het fusietraject als het gaat om de (digitale) dienstverlening - met name het veilig/beveiligd uitvoeren van deze dienstverlening - en het bijbehorende beheer van persoonsgegevens.

Sociaal Domein

Visie sociaal domein

In 2021 hebben de raden van Langedijk en Heerhugowaard de visie op het sociaal domein voor de gemeente Dijk en Waard vastgesteld. De visie biedt op basis van leidende principes houvast en geeft richting aan de beleidsinhoudelijke (harmonisatie) opgaven binnen het sociaal domein. Vanuit de visie zal het sociaal domein consistent worden opgebouwd. Deze visie is een startpunt voor een nieuwe manier van werken in de ondersteuning van onze inwoners op de gebieden Jeugd, Wmo en Participatie. Het geeft aan wat de uitgangspunten zijn voor het inrichten van bijvoorbeeld onze toegang, de ondersteuning in de wijken en onze samenwerking met maatschappelijke partners.

Financiële beheersbaarheid Sociaal domein

De financiële beheersbaarheid in het sociaal domein heeft prioriteit. Voor de beheersing van de kosten zijn binnen de gemeenten diverse maatregelen en trajecten in gang gezet. Naast deze lokale inspanningen zijn er ook regionale en landelijke initiatieven over de beheersing van de kosten, waar we als gemeente waar mogelijk bij aansluiten.

De extra bijdrage voor de jeugdzorg van het Rijk is landelijk vastgesteld op 1,9 miljard euro voor 2022. Het aandeel voor de gemeente Dijk en Waard en de daaraan gekoppelde voorwaarden zijn nog niet bekend. De komende tijd zullen we dit verder inzichtelijk maken.

Landelijk is geconstateerd dat gemeenten meer kunnen doen om effectief toezicht te houden op de kwaliteit en rechtmatigheid van de zorg. Zorgvuldige organisatorische borging van de toezichthouder zal gestalte te krijgen. Hierbij gaat het niet alleen om de toezichthouder kwaliteitscontrole, maar ook rechtmatigheid.

Beschermd Wonen / wonen en zorg

In 2022 treffen we voorbereidingen op de doordecentralisatie van de wettelijke taak Beschermd Wonen per 1-1-2023. We maken regionaal een implementatieplan en werken daarin de gevolgen uit op het gebied van het financiële verdeelmodel, de juridische samenwerkingsvorm, de toegang tot voorzieningen en de bedrijfsvoering. Lokaal houden we zicht op de leefbaarheid in wijken en zetten we in op uitbreiding van woningvoorraad en voorzieningen voor kwetsbare inwoners. Dit zal in een woonzorgvisie voor Dijk en Waard vastgelegd worden.

Nieuwe Wet Inburgering

Op 1 januari 2022 treedt de Inburgeringswet in werking. De gemeente Dijk en Waard is klaar voor de uitvoering van de wet. Doel van de wet is om iedereen mee te laten doen, het liefst via betaald werk. Dit sluit naadloos aan bij de visie sociaal domein en betekent dat de wet integraal – in samenhang met de andere onderdelen uit het sociaal domein – wordt uitgevoerd. De uitvoering van de wet wordt belegd bij de regionale uitvoeringsorganisatie participatie.

Regionale uitvoeringsorganisatie participatiewet

De raden in de regio Alkmaar hebben ingestemd met de richting voor een ontwikkeling naar een regionale uitvoeringsorganisatie voor de participatiewet. De samenwerking heeft als belangrijkste uitgangspunt: meer inwoners (naar vermogen) mee te laten doen in de samenleving. Daarvoor is een toekomstbestendig en financieel robuuste organisatie essentieel. Het uiteindelijke businessplan en organisatieontwerp voor de nieuwe organisatie wordt in het najaar van 2021 vastgesteld. De implementatie vindt in 2022 plaats.

Harmonisatie opgaven sociaal domein

Binnen het sociaal domein zijn er drie grote harmonisatieopgaven die met voorrang worden opgepakt. Dit zijn: welzijnsbeleid, sportbeleid in combinatie met het sportaccommodatiebeleid en het subsidiebeleid.

Veiligheid

Langedijk en Heerhugowaard werken nauw samen met de politie, veiligheidsregio, omgevingsdienst en tal van maatschappelijke organisaties aan een goed niveau van veiligheid. Dagelijks is er contact met inwoners, winkeliers en ondernemers, want ook zij dragen bij aan een fijne en veilige gemeente. Samenwerken is hierin erg belangrijk.

Leefbaarheid en veiligheid in de wijk

Het veiligheidsbeeld is, mede ook door corona ingegeven, aan het veranderen. Inwoners zijn meer thuis en er ontstaan andere bewegingen in de samenleving. Dit heeft effect op het veiligheidsbeeld en de inzet van toezicht en handhaving. Zo nemen, wanneer inwoners meer thuis zijn, het aantal woninginbraken af en de meldingen overlast toe.

Ondermijning

Ondermijning vormt een bedreiging voor de veiligheid en integriteit. Het heeft een ontwrichtend effect op de samenleving. Ondermijning is niet altijd even zichtbaar omdat het vaak geen directe slachtoffers kent. Wel heeft ondermijning zichtbare gevolgen, zoals het oneigenlijk gebruik van panden, brandgevaar en het veiligheidsgevoel van inwoners en ondernemers. Het oppakken van ondermijnende casuïstiek en het vergroten van de bewustwording, ook van de gemeentelijke organisatie, is blijvend nodig.

Cybercrime

De samenleving verandert en we zien dat de openbare orde en veiligheidsproblematiek een digitale component kent die steeds groter wordt. Inwoners van onze gemeenten worden steeds vaker slachtoffer van cybercrime en gedigitaliseerde vormen van criminaliteit. Dit blijkt zowel uit enquêtes zoals de veiligheidsmonitor als politiecijfers. Acteren op het onderwerp cybercrime is voor veel gemeenten, het Openbaar Ministerie en sommige onderdelen van de politieorganisatie nog steeds relatief nieuw en een uitdaging. Daarbij komt dat deze vorm van criminaliteit aan sterke ontwikkelingen onderhevig is.

Bestuurlijk toezicht op de prostitutiebranche

De politie heeft het bestuurlijk toezicht op de prostitutiebranche overgedragen aan de gemeenten. Alle gemeenten zullen hiervoor iets moeten inrichten. In Noord-Holland hebben de gemeenten de handen in een geslagen en hiervoor een regionaal projectgroep samengesteld.

Herstelfase corona

In maart 2020 werden we geconfronteerd met een wereldwijde pandemie. Een crisis van ongekende omvang met grote gevolgen voor de maatschappij. De gevolgen op langere termijn en de doorwerking op de financiën zijn nog niet bekend en ingevolge onzeker.

Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet is met een half jaar uitgesteld tot 1 juli 2022. Het programma Invoering Omgevingswet loopt in principe door tot 2029. Een aantal processen en producten moet voor de invoeringsdatum gereed zijn. De invoering van de Omgevingswet wordt gecombineerd met de harmonisatie van processen en producten als gevolg van de fusie op 1-1-2022. Alle processen en producten die voor de fusiedatum gereed moeten zijn zullen in 2021 worden opgeleverd. Daar waar mogelijk en wenselijk zullen we zaken doorschuiven naar 2022. De nieuwe instrumenten en het gedachtegoed van de Omgevingswet zullen, in navolging van het programmaplan en de uitgewerkte projectplannen, in 2022 en daaropvolgende jaren verder worden gerealiseerd en ingebed.

Economische ontwikkelingen

De economie van Dijk en Waard is volop in beweging. Als duurzame makers van agrofood, duurzaamheid en energietransitie richten onze ondernemers zich op kansrijke innovaties, transities, verduurzamingsinitiatieven en een sterke bouw- en installatiesector. Op onderdelen is de economie echter ook uitermate kwetsbaar. De crisis na Covid-19 is hier voor een groot deel debet aan, naast verandering in wet- en regelgeving. Mede hierdoor zien we een (snellere) verandering van het consumentengedrag, en verandering op de arbeidsmarkt met aansluiting op het onderwijs. Dit vraagt de komende jaren onze aandacht, veelal benaderd vanuit onze regionale samenwerking. Hierbij zetten wij ons onder andere in voor de ROM MRA-NHN, met als beoogd maatschappelijke resultaat het behouden van werkgelegenheid, het creëren van nieuwe werkgelegenheid en het bijdragen aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen.

Woningbouw in Dijk en Waard

We staan voor de belangrijke opgave om de woningbouwproductie te versnellen en de beschikbaarheid van vooral betaalbare woningen te vergroten. In 2020 en 2021 zijn door de colleges van Heerhugowaard en Langedijk notities vastgesteld die de richting bepalen van de woningbouwprogrammering tot 2030. Beide gemeenten hebben eerder al woonvisies vastgesteld, in Langedijk in 2014 en in Heerhugowaard in 2018. Voorts is een Woonakkoord in de maak van de samenwerkende gemeenten in regio Alkmaar en de provincie. Gezien de grote druk op de woningmarkt en de bovengenoemde ontwikkelingen, is het van belang om spoedig te kijken of de bestaande woonvisies nog voldoen voor de nieuwe gemeente Dijk en Waard. Dit zodat er een goede basis ligt op basis waarvan de woningbouwopgave kan worden geprogrammeerd.

Mobiliteit

Landelijk en regionaal zijn afspraken gemaakt over het verbeteren van de verkeersveiligheid, het ontwikkelen van doorfietsroutes en de transitie naar duurzame mobiliteit. Deze afspraken worden uitgewerkt in maatregelen en vervolgens geprogrammeerd.

In de woondeal, woonakkoord en versnellingsopgave is een grote woningbouwopgave benoemd in Dijk en Waard en regio Alkmaar. De beoogde woningen zijn voorzien op locaties binnen bestaand stedelijk gebied en nabij OV-knooppunten en hebben aanzienlijke lokale en regionale bereikbaarheidseffecten. Het is van belang dat tijdens het planproces wordt gewerkt aan een duurzame ontwikkeling zoals beschreven in het Omgevingsprogramma Mobiliteit. Voor het station wordt als uitwerking van een raadsnotie samen met NS en ProRail onderzocht of en hoe het station Heerhugowaard kan worden geüpgraded.

Onderwijshuisvesting

De verordening voorzieningen huisvesting onderwijs van Langedijk en Heerhugowaard moeten worden geharmoniseerd. Dat gebeurt in 1^e instantie door de huidige verordeningen gelijkloidend te maken. In 2022 zal de raad van Dijk en Waard een nieuwe verordening vaststellen in samenhang met het opstellen van een Integraal Huisvestingsplan (IHP). Dat IHP op zichzelf wordt een wettelijke verplichting (besluitvorming volgens planning oktober 2021).

Daarnaast zien we dat de bouwrijzen flink stijgen, sneller dan eerder verwacht. Daardoor zullen de investeringen in onderwijshuisvesting die voor 2022 gepland zijn hoger uitvallen.

Klimaat en duurzaamheid

Klimaatakkoord

Uit het landelijk vastgestelde klimaatakkoord vloeien taken voor gemeenten op het gebied van verduurzaming. De klimaattafel elektriciteit krijgt uitvoering in de Regionale Energie Strategieën, waarmee de doelstelling voor 35 TWh duurzame energieopwekking op land moet worden gerealiseerd. De RES 1.0 is in 2021 vastgesteld, en zal de komende jaren een vervolg krijgen, net als andere onderdelen uit het klimaatakkoord.

Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie

Naast het tegengaan van klimaatverandering, is de aanpassing op de reeds bestaande klimaatverandering ook nodig. Hiertoe is landelijk het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie opgesteld. Om te zorgen voor een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van Nederland in 2050, is een aantal tussendoelen gesteld. Zo moeten klimaatbestendigheid en waterrobuustheid al vanaf 2020 een vast onderdeel zijn in al het beleid en handelen van de partijen. In de gemeenten Heerhugowaard en Langedijk is hiervoor een lokaal programma klimaatrobuustheid opgesteld. Hieruit vloeien werkzaamheden voort die de komende jaren uitgevoerd zullen moeten worden, waaronder de borging in de beheer- en onderhoudsplannen van de gemeenten.

Harmonisatie van duurzaamheidsdoelstellingen

De gemeente Heerhugowaard heeft de vastgestelde doelstelling '2030 CO₂-neutraal', de gemeente Langedijk hanteert voor deze doelstelling het jaartal 2035. Dit zal geharmoniseerd moeten worden, zodat er naar een gezamenlijk doelstelling van 'Dijk en Waard' toegewerkt kan worden. Hiervoor zal een inventarisatie gemaakt moeten worden van de benodigde inzet om zo'n doelstelling te halen, op basis waarvan het nieuwe bestuur een gedegen besluit kan nemen.

Bijlage programma-indeling

Onderstaand is de voorgestelde programma-indeling op basis van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) opgenomen incl. een toelichting conform BBV.

1. Bestuur en ondersteuning

Het programma 'bestuur en ondersteuning' wordt gebruikt voor de algemene baten & lasten die bij gemeenten geboekt worden om de gemeente draaiende te houden. Denk hierbij aan het gemeentehuis, het college, burgerzaken, treasury-uitgaven of ICT. Ook worden de primaire baten van de gemeente geboekt op dit hoofdtakveld; namelijk de gemeentefondsuitkering en de lokale lasten als de OZB & parkeerbelasting.

2. Veiligheid

In dit programma worden lasten verantwoord die gerelateerd zijn aan criminaliteit en de preventie daarvan in de gemeente. Ook de kosten voor de brandweer vallen onder dit programma, net als bijvoorbeeld het tegengaan van radicalisatie.

3. Verkeer, vervoer en waterstaat

Alle kosten die de gemeente maakt rondom mobiliteit van voertuigen opgenomen in dit programma. Binnen dit programma worden vooral veel lasten geboekt voor de aanleg, en het onderhoud, van wegen en (fiets) paden. Kosten die gemeenten maken voor parkeergarages en parkeermeters vallen ook onder dit programma, net als het openbaar vervoer. Naast deze mobiliteit ter land, valt ook de (recreatieve) vaart onder dit programma, zoals het onderhouden van havens en waterwegen.

4. Economie

De gemeente stimuleert op verschillende manieren de lokale economie, bijvoorbeeld via bedrijfsloketten, economische promotie (zoals beurzen en jaarmarkten) of door samen te werken met het bedrijfsleven en kennis- en onderzoeksinstellingen. Ook vervult de gemeente een belangrijke taak als het gaat om het ontwikkelen van bedrijventerreinen, bijvoorbeeld door te investeren in winkelgebieden en grond bouwklaar te maken. De baten en lasten die met deze activiteiten gemoeid zijn worden op dit programma verantwoord.

5. Onderwijs

De bekostiging van onderwijs gaat primair via het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap direct naar de schoolbesturen. De gemeenten zijn echter wel verantwoordelijk voor de onderwijshuisvesting voor openbaar en bijzonder onderwijs. Ook zijn er gemeenten die zelf het bestuur zijn van scholen, of die bijvoorbeeld een actief achterstandenbeleid hebben, waardoor ze meer lasten maken in dit programma. Ten slotte valt ook peuteronderwijs én volwasseneneducatie onder dit programma, het draait dus niet alleen om kinderen.

6. Sport, Cultuur en recreatie en openbare ruimte

Op dit programma worden uitgaven geboekt die te maken hebben met een breed scala aan voorzieningen. Variërend van sportzalen (5.2), tot musea (5.4) en van openbaar groen (5.7) tot de lokale media (5.6).

7. Sociaal Domein

Sinds de decentralisaties in het sociaal domein (1 januari 2015) zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de WMO & Jeugdzorg. Maar naast de taken en verantwoordelijkheden die uit deze twee wetten voortvloeien, speelt de gemeente ook nog een belangrijke rol als het gaat om inkomensondersteuning en de (re-)integratie naar werk.

8. Volksgezondheid en milieu

De gemeenten zijn in Nederland verantwoordelijk voor de inzameling van afval en voor het aanleggen en onderhouden van de riolen. Hiervoor wordt ook belasting geïnd (riool- en afvalstofheffing) welke in principe kostendekkend zijn. Dit zijn de twee grootste posten op dit programma. Daarnaast worden ook nog uitgaven die rondom milieubeheer (zoals ongediertebestrijding), begraafplaatsen (zoals het beheer van crematoria) en de volksgezondheid (zoals ambulance en ziekenvervoer) op dit programma verantwoord.

9. **Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing**

Met actief, of faciliterend, grondbeleid drukt de gemeente duidelijk haar stempel op de inrichting van de publieke ruimte. Kosten voor projecten in het kader van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing wordt op dit programma verantwoord.